ALLAH TEÂLÂ'NIN ARŞA İSTİVÂ ETMESİ

﴿ استواء الله على عرشه ﴾

[Türkçe — Turkish — تركي]

Abdurrahman el-Berrâk

Terceme : Muhammed Şahin

Tetkik : Ali Rıza Şahin

2010 - 1431

islamhouse.com

﴿ استواء الله على عرشه ﴾

« باللغة التركية »

عبد الرحمن البراك

ترجمة: محمد مسلم شاهين

مراجعة: علي رضا شاهين

2010 - 1431

islamhouse.com

بسم الله الرحمن الرحيم

Soru:

Allah Teâlâ Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

﴿تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ﴿٤﴾﴾

[سورة المعارج الآية: ٤]

"**Melekler ve Ruh** (Cebrail), **O'na** (O'nun huzuruna), **miktarı** (dünya senesi ile) **elli bin yıl** (mü'min için ise bir farz namazı vakti kadar) **olan bir günde yükselip çıkar.**"[1]

Bu, Allah Teâlâ'nın arşının üzerine oturmuş (istivâ etmiş) olduğu halde dünya ile ilgili işleri hükmekte ve yönetmekte olduğuna delâlet eder mi?

Buna göre Allah Teâlâ bize, şah damarlarımızdan nasıl daha yakın olabiliyor?

Cevap:

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Kur'an, sünnet ve İslâm ümmetinin ilk müslümanlarının oybirliğiyle sâbittir ki, Allah Teâlâ yedi kat semâsının üzerinde Arş'ının üzerine kurulmuştur. O, en yücedir ve O, her şeyin üzerindedir. O'nun üzerinde hiçbir şey yoktur.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ ۖ مَا لَكُم مِّن دُونِهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ ۚ أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٤﴾﴾ [سورة السجدة الآية: ٤]

"**Allah, gökleri, yeri ve her ikisinin arasındakileri altı günde yaratmış, sonra da Arş'ın üzerine istivâ etmiştir.** (Ey insanlar!) **O'nun dışında sizin** (işinizi görecek) **ne bir dostunuz, ne de** (Allah'ın azabından kurtulmanız için size O'nun katında şefaat edecek) **bir şefaatçınız vardır. O halde** (ey insanlar!) **düşünüp öğüt almaz mısınız?**"[2]

[1] Meâric Sûresi: 4

[2] Secde Sûresi: 4

Yine Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur

﴿ إِنَّ رَبَّكُمُ ٱللَّهُ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٖ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِۖ يُدَبِّرُ ٱلْأَمْرَۖ
مَا مِن شَفِيعٍ إِلَّا مِنۢ بَعْدِ إِذْنِهِۦۚ ذَٰلِكُمُ ٱللَّهُ رَبُّكُمْ فَٱعْبُدُوهُۚ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ٣ ﴾

[سورة يونس الآية: ٣]

"Şüphesiz ki Rabbiniz, gökleri ve yeri altı günde yaratan, sonra da Arş'ın üzerine istivâ eden, işleri (kullarının işlerini) yerli yerince idâre eden Allah'tır. O'nun izni olmadan hiç kimse (O'nun yanında) şefaatçı olamaz. İşte bu sıfatlara sahip olan Rabbinize yalnızca ibâdet edin (ibâdeti O'na hâlis kılın). (Bu âyetlere rağmen) hala düşünmüyor musunuz?"[1]

Yine, bu konuda şöyle buyurmuştur

﴿ مَن كَانَ يُرِيدُ ٱلْعِزَّةَ فَلِلَّهِ ٱلْعِزَّةُ جَمِيعًاۚ إِلَيْهِ يَصْعَدُ ٱلْكَلِمُ ٱلطَّيِّبُ وَٱلْعَمَلُ ٱلصَّٰلِحُ
يَرْفَعُهُۥۚ وَٱلَّذِينَ يَمْكُرُونَ ٱلسَّيِّـَٔاتِ لَهُمْ عَذَابٞ شَدِيدٞۖ وَمَكْرُ أُوْلَٰٓئِكَ هُوَ يَبُورُ ١٠ ﴾

[سورة فاطر الآية: ١٠]

"Kim, (dünya ve âhirette) izzet ve şeref istiyorsa, (izzet ve şerefi, O'ndan istesin). Bilsin ki, izzet ve şerefin hepsi Allah'ındır. Güzel sözler, yalnızca O'na çıkar ve salih amel O'na yükselir. Kötülükleri işlemek için tuzak kuranlara çetin bir azap vardır ve onların tuzağı mutlaka bozulacaktır."[2]

Allah Teâlâ, yine şöyle buyurmuştur

﴿ هُوَ ٱلْأَوَّلُ وَٱلْـَٔاخِرُ وَٱلظَّٰهِرُ وَٱلْبَاطِنُۖ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ٣ ﴾ [سورة الحديد الآية: ٣]

"O, İlk'tir (O'ndan önce hiçbir şey yoktur), Son'dur (O'ndan sonra hiçbir şey yoktur), Zâhir'dir (O'nun üzerinde hiçbir şey yoktur), Bâtın'dır (O'nun dışında hiçbir şey yoktur). O her şeyi hakkıyla bilendir (yerde ve gökte olan hiçbir şey O'na gizli-saklı kalmaz)."[3]

[1] Yunus Sûresi: 3
[2] Fâtır Sûresi: 10
[3] Hadîd Sûresi: 3

Bu anlamda âyetler ve hadisler pek çoktur. Bununla birlikte Allah Teâlâ, nerede olurlarsa olsunlar, ilmiyle kullarıyla beraber olduğunu haber vermiştir.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

﴿أَلَمْ تَرَ أَنَّ ٱللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلْأَرْضِ ۖ مَا يَكُونُ مِن نَّجْوَىٰ ثَلَٰثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَآ أَدْنَىٰ مِن ذَٰلِكَ وَلَآ أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا۟ ۖ ثُمَّ يُنَبِّئُهُم بِمَا عَمِلُوا۟ يَوْمَ ٱلْقِيَٰمَةِ ۚ إِنَّ ٱللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧﴾﴾ [سورة المجادلة الآية: ٧]

"Allah'ın, göklerde ve yerde olan her şeyi bildiğini bilmez misin? Üç kişinin gizli konuştuğu yerde, (ilmi ve kuşatmasıyla) dördüncüsü mutlaka O'dur. Beş kişinin gizli konuştuğu yerde (ilmi ve kuşatmasıyla) altıncısı mutlaka O'dur. İster bundan (bu sayıdan) az olsunlar, isterse çok olsunlar ve nerede bulunurlarsa bulunsunlar, O (ilmi ve kuşatmasıyla) mutlaka onlarla beraberdir. Sonra da kıyâmet günü (bütün) yaptıklarını onlara haber verecektir.Şüphesiz ki Allah, her şeyi hakkıyla bilendir."[1]

Hatta Allah Teâlâ, Arş'ının üzerine istivâ etmesi ve ilmiyle kullarıyla beraber olmasını bir âyette toplayarak şöyle buyurmuştur:

﴿هُوَ ٱلَّذِي خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ ۚ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي ٱلْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنزِلُ مِنَ ٱلسَّمَآءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا ۖ وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنتُمْ ۚ وَٱللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤﴾﴾ [سورة الحديد الآية: ٤]

"Gökleri ve yeri altı günde yaratan, sonra Arş'ın üzerine istivâ eden, (tohum ve yağmur suyu gibi) yere gireni ve (bitki ve meyveler gibi) yerden çıkanı, (yağmur gibi) gökten ineni ve (melekler ve ameller gibi) göğe çıkanı bilen O'dur. Nerede olursanız olun, O (ilmiyle) sizinle beraberdir.Allah, yaptıklarınızı hakkıyla görendir."[2]

Allah Teâlâ'nın bizimle beraber olması, O'nun yaratılanlarla içiçe olduğu ve onlarla birlikte olduğu anlamına gelmez.Aksine ilmiyle kullarıyla beraberdir.O, Arş'ın üzerindedir. Kullarının yaptıkları hiçbir şey O'na gizli-saklı kalmaz.

---

[1] Mücâdele Sûresi: 7

[2] Hadîd Sûresi: 4

Allah Teâlâ'nın:

﴿وَلَقَدْ خَلَقْنَا ٱلْإِنسَٰنَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِۦ نَفْسُهُۥ ۖ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ ٱلْوَرِيدِ ﴿١٦﴾﴾

[سورة ق الآية: ١٦]

"Andolsun ki insanı biz yarattık ve nefsinin kendisine fısıldadıklarını biliriz. Çünkü biz, ona şahdamarından daha yakınız."[1]

Sözüne gelince, müfessirlerin çoğunluğu, âyette geçen Allah Teâlâ'nın yakın olmasından kastın; **"O'nun, kullarının amellerini kaydetmekle görevli melekleri vasıtasıyla yakın olmasıdır,"** şeklinde tefsir etmişlerdir.

Bazı âlimler de Allah Teâlâ'nın yakın olmasından kastın; **"-maiyyet/birlikte olma konusunda olduğu gibi- ilmiyle yakın olmasıdır,"** şeklinde tefsir etmişlerdir.

İşte bu, Allah Teâlâ'nın kullarının üzerinde ve ilmiyle onlarla beraber olduğu konusundaki Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'in izlediği yoldur. Onlar, Allah Teâlâ'yı yarattığı şeylerde tezahür ettiğini söylemekten tenzih ederler. Cehmiyye ve onlara uyan sapık fırkalara gelince, onlar Allah Teâlâ'nın zâtıyla yarattıklarından yücelmesini ve Arş'ının üzerine istivâ etmesini reddetmiş ve: "Allah Teâlâ her yerdedir," demişlerdir.

Allah Teâlâ'dan müslümanlar için hidâyet dileriz.

---

[1] Kâf Sûresi: 16